

unicef.es/educa

A L'ESCOLA, FORA DE PERILL

Aprendre en
entorns protectors

GUIA DEL CURS 2018-2019

#EndViolence

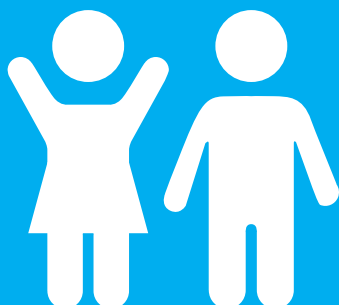
Educació en drets d'infància i ciutadania global. Activitats i recursos

Dates clau: comptem amb tu!

20 DE NOVENBRE

Dia de la Infància

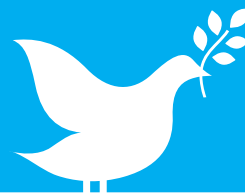
Arriba el dia gran de la nostra campanya de pau! Ja tenim la vacuna per la pau i és hora de distribuir-la en el nostre entorn perquè tots puguem estar lliures de violència. Però recorda que esta vacuna no es pren, es pensa!

30 DE GENER

Dia Escolar de la No-violència i la Pau

Segona onada de vacunacions per la pau! Aprofita este dia perquè la vostra vacuna per la pau arribe a tot arreu i que la puga rebre el màxim nombre de persones. Així mateix, és un bon moment per a fer una reflexió important: com construïm un centre educatiu lliure de violència en un marc de drets d'infància?

22 DE MARÇ

Dia de l'Aigua

Celebra el Dia de l'Aigua organitzant una carrera Gotes per al Níger. Cada gota compta, i l'esforç de milers de corredors en centres educatius de tot tipus ho demostra cada any. Corre pel Níger!

Descobrix més dies mundials que pots incorporar al calendari escolar a www.unicef.es/val/educa/dies-mundials

OBJECTIU DE
DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE NÚM. 16

Volem promoure societats pacífiques, justes i inclusives lliures de por i violència. Unix-t'hi!

3 metes en què l'educació té un paper important:

Societats
pacífiques

Societats
justes

Societats
inclusives

Estratègies transformadores que podem aplicar al quefer educatiu:

Prevenció

Enfocament educatiu en la prevenció a fi de desenvolupar el ple potencial de l'alumnat com a ciutadans de societats democràtiques i no violentes.

Renovació

Transformar els centres educatius perquè puguin complir les aspiracions d'un futur més pròsper, inclusiu i sostenible.

Compromís

Comboiar i capacitar la comunitat escolar de manera que puga desenvolupar plenament el seu potencial de participació i col·laboració per a un futur millor.

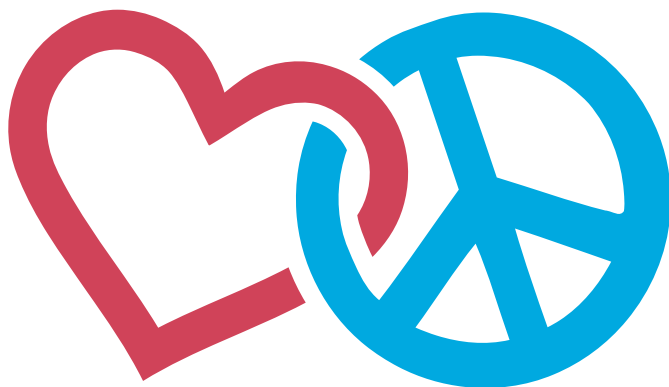
16 PAU, JUSTÍCIA
I INSTITUCIONS
SOLIDES

Els objectius de desenvolupament sostenible inclouen un objectiu específic per a assolir societats justes, pacífiques i inclusives. En este objectiu, el paper de l'educació és clau a l'hora de fer visibles la desigualtat, la violència, la injustícia i l'exclusió, i de promoure el desenvolupament de competències de ciutadania global basades en el diàleg, la no-violència, la universalitat dels drets i la igualtat. Més informació, ací: www.unicef.es/val/educa/blog/ODS-16/societats-justes-pacifiques-inclusives

L'EDUCACIÓ DAVANT DE QUALSEVOL FORMA DE VIOLÈNCIA

La violència és molt semblant a un virus: resta invisible entre nosaltres fins que, tot d'una, esclata i causa danys que a vegades no es poden reparar. La violència és irracional, té l'objectiu de destruir i té la capacitat de mutar quan creiem que l'hem controlada, igual que molts virus. Així mateix, igual que en el cas d'una infecció vírica, més val prevenir que guarir. **La vacuna és el mateix coneixement que tenim de la violència** i la reflexió que fem al voltant seu, la capacitat que tenim de detectar-la en nosaltres i el nostre entorn i de saber resoldre els conflictes de manera pacífica i no violenta.

Esta guia se centra en la prevenció com a forma de protecció contra la violència. Considerem que tota la societat s'ha de vacunar contra la violència, aconseguir que cada persona hi reflexione, que siga capaç de copsar la violència que ens envolta i que afecta milers d'infants cada dia, molts a les nostres aules i els nostres barris.

Des del 2013, UNICEF treballa en una campanya mundial per a eliminar la violència contra la infància. Mitjançant #EndViolence es coordinen accions de sensibilització, incidència, intervenció i formació per tal que un nombre més gran de persones, incloent-hi infants i adolescents,

siguin conscients del mal que provoca la violència en la vida, la salut i l'educació dels infants. Més de noranta països ja s'han afegit a esta campanya, en la qual l'educació té un paper clau.

Una educació lliure de violència és un requisit inqüestionable en una societat democràtica: les aules no poden ser espais on els alumnes se senten insegurs; els continguts didàctics han d'estar lliures d'idees que donen suport a la violència o que la justifiquen; els centres educatius no han de ser objectiu d'atacs, i la convivència escolar no ha de ser font d'estrès, angonya o inquietud per a alumnes, mestres i famílies.

Totes estes coses han de restar fora dels centres educatius i cal que ho reconeguem i promoguem. No obstant això, si volem impulsar una educació en drets d'infància, ens hem d'esforçar per a anar més lluny. No és possible una escola lliure de violència en una cultura violenta, i l'educació és clau per a aconseguir una societat respectuosa de la pau i de la convivència. **L'educació pot ser la vacuna contra la violència que tots esperem.**

Tant de bo que posar fi a la violència fóra tan senzill com posar una vacuna que ens immunitzara per sempre contra la violència. **La vacuna que proposem no és una vacuna que es pren**, sinó que es pensa, i ens permet trobar dins nostre el camí de la no-violència. Perquè no hi ha una fórmula única i universal per a construir la pau, sinó que són els conflictes als quals ens enfrontem cada dia els que posen a prova la nostra capacitat d'educar, d'aprendre i de viure en pau.

"No hi ha un camí per a la pau. La pau és el camí." (M. Gandhi)

EDUCACIÓ INFANTIL

Els primers anys de vida són fonamentals per a entendre emocions com la ira, la por i la impaciència i aprendre a gestionar-les. Això és educativament molt rellevant si considerem que, a vegades, la violència surt de la nostra pròpia frustració per a entendre les nostres emocions i les d'altres persones, i de la incapacitat d'establir unes relacions cordials amb els altres. La bona notícia és que estes competències es poden educar des de molt prompte en la vida i permeten que els més menuts regulen les seues emocions i convisquen de manera pacífica. Ajudem-los a fer les primeres passes en la pau!

IDEES PER A DESENVOLUPAR

- Tots tenim dret a viure tranquils i en pau.
- La violència no és una manera vàlida d'aconseguir les coses.
- Hem de tractar els altres com ens agrada que ens tracten a nosaltres i demanar que ho facen amb respecte.
- Quan no podem solucionar un problema o si ens sentim malament, podem demanar ajuda.
- Es pot confiar en els bons amics.
- La pau és dins nostre.

CONCEPTES CLAU

- Convivència
- Cura
- Pau
- Respecte
- Amistat
- Confiança
- Empatia
- Autoconfiança
- Protecció
- Semblances i diferències
- Autocontrol

Aprenentatges per a tota la vida

Tot i que són molt joves per a entendre la violència i aprofundir en les causes i conseqüències, els menors de 6 anys poden estar exposats a la violència o ser violents en la relació amb els altres. En esta edat és molt important posar les bases d'algunes habilitats socials i del reconeixement i l'expressió d'emocions bàsiques a fi d'evitar sentiments de frustració, rampells d'ira o respostes de passivitat davant del mal infligit.

© UNICEF/UN040214

CONEIXEMENTS

- Consciència de les necessitats pròpies, consciència d'un mateix.
- Emocions relacionades amb la pau: alegria, amor i tranquil·litat.
- Emocions relacionades amb la violència: ira, por i patiment.

ACTITUDS

- Interés per contribuir a un entorn pacífic.
- Preocupació pels sentiments dels altres, foment de l'empatia.
- Respecte pels altres.

COMPETÈNCIES

- Habilitats bàsiques de convivència.
- Capacitat per a expressar la pròpia frustració sense recórrer a la violència.
- Disposició per a demanar ajuda en cas de conflicte.
- Habilitat per a relacionar-se de manera no violenta.

ACTIVITAT PER A L'AULA

Hi havia una vegada un puntet que li deien *Punt...*

"La història de Punt" és **un conte animat sobre la diversitat**: un petit estudiant se sent sol, insignificant i diferent de les companyes de classe, les lletres. Junts, faran un descobriment important. El vídeo i la unitat didàctica descarregable de "La història de Punt" estan disponibles ací:

www.unicef.es/val/educa/biblioteca/historia-de-punt-video-activitat-infantil

BERGOUND

#EndViolence

Unix-te a la campanya mundial d'UNICEF per a posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Més informació, a les pàgines 10 i 11.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Educar els infants perquè sàpien identificar la violència, protegir-se'n i evitar-la en el seu comportament els ajudarà a créixer segurs i conscients de la importància de protegir la pau. En Educació Primària podem començar a fer algunes reflexions sobre què és la violència, d'on ve i quin és el nostre paper per a prevenirla i gestionar-la. En esta etapa educativa és quan podem ajudar el nostre alumnat a diferenciar entre conflicte i violència i entre ira i agressió. La nostra guia esdevindrà fonamental!

IDEES PER A DESENVOLUPAR

- El conflicte no és intrínsecament roïn, és normal que en les relacions hi haja conflictes i problemes.
- La ira és una emoció vàlida, tots en tenim a vegades, però no ha de conduir a l'agressió.
- La violència no és normal ni inevitable, podem decidir altres solucions.
- Si volem solucionar els problemes de manera pacífica, ens hem de conèixer bé, escoltar-nos i evitar malentesos.
- Si tots ens esforcem per solucionar els conflictes de manera no violenta, podrem construir la pau.
- Viure en pau i protegits de tota mena de violència és un dret de tots els infants i adolescents.
- La pau no és un objectiu: és una manera de fer les coses.

CONCEPTES CLAU

- Conflicte *versus* violència
- Ira *versus* agressió
- Pau i no-violència
- Escolta activa
- Malentesos
- Percepcions
- Cooperació
- Resolució de problemes

© UNICEF/UN0146051/Markisz

CONEIXEMENTS

- Entendre la naturalesa del conflicte i quan es pot convertir en violència.
- Capacitat per a identificar les causes de conflicte i els mitjans no violents de resolució.
- El treball en equip per a construir la pau i resoldre conflictes.
- Comprensió de drets i responsabilitats.
- Reconeixement d'estereotips i prejudicis.
- La importància de viure en un entorn de pau i el mal que causa la violència.
- Les guerres: causes, desenvolupament i conseqüències.
- Els conflictes en l'entorn pròxim: semblances i diferències amb les guerres.

ACTITUDS

- Respecte per un mateix, autoimatge positiva, autoconcepte fort.
- Tolerància, acceptació dels altres, respecte per les diferències.
- Respecte dels drets i responsabilitats dels altres.
- Equitat de gènere.
- Empatia.
- Solidaritat.
- Motivació per a participar en processos de resolució pacífica de conflictes.
- Tolerància envers les manifestacions emocionals d'altres persones, encara que no ens hi identifiquem.
- Respecte i empatia envers les víctimes de la violència, encara que no en compartim les circumstàncies ni les opinions.
- Disposició per a fer servir els canals i procediments al nostre abast a fi de protegir les víctimes de la violència.

COMPETÈNCIES

- Comunicació: escolta activa, autoexpressió, parafraseig, reenfocament.
- Assertivitat.
- Capacitat de cooperar i de treballar en equip per a solucionar conflictes.
- Avanç progressiu per a bregar amb les emocions pròpies i alienes.
- Solució de problemes.
- Capacitat de crear solucions alternatives.
- Habilitats de resolució de conflictes.
- Capacitat per a intermediar en els conflictes d'altres persones.
- Autoregulació i control emocional en els conflictes que ens afecten.
- Capacitat per a distingir entre conflicte i violència.
- Mobilització pel dret a la protecció d'altres infants.

#EndViolence

Unix-te a la campanya mundial d'UNICEF per a posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Més informació, a les pàgines 10 i 11.

ACTIVITAT PER A L'AULA

L'escola com a espai de pau

Et proposem reflexionar a l'aula sobre la responsabilitat que tots tenim de superar les nostres diferències i aconseguir que l'aula i el centre educatiu siguin espais de no-violència. I és per això que et presentem "Somnis", un **vídeo de dibuixos** animats que emfatitza que ser diferents els uns dels altres no només no és roïn, sinó que és molt bo. Quines coses ens diferencien i quines tenim en comú? Quines coses positives podem aconseguir unint forces?

Pots accedir al vídeo i a l'activitat didàctica ací:

www.unicef.es/val/educa/biblioteca/somnis-escola-de-pau-video-activitat-educacio-primaria

BEROOUND

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Durant l'adolescència, un moment de profunds canvis emocionals i cognitius, es posen a prova les competències per a la convivència ja adquirides. Així mateix, és un moment clau per a fomentar competències ètiques basades en principis universals i la consciència moral pròpia. Característiques d'esta etapa de creixement, com ara la impulsivitat o la tendència a qüestionar normes, ens poden fer creure que serà difícil educar per a la convivència, però el nostre alumnat mai abans no ha sigut tan capaç com ara d'establir judicis basats en una reflexió ètica i en el seu criteri propi. Aprofitem-ho!

IDEES PER A DESENVOLUPAR

- La violència no és inevitable: podem prevenir-la, rebutjar-la i evitar-la.
- La no-violència requereix un compromís i un esforç permanent individual, grupal, comunitari i social.
- Vivim en una cultura de violència; aprendre a reconèixer-ho és el primer pas per a canviar la situació.
- Es pot aprendre a solucionar els problemes de manera no-violenta.
- Gestionar un conflicte no és igual que solucionar-lo.
- Totes les persones tenen dret a estar lliures de violència i a viure en pau.
- Tindre dret a viure en pau ens fa també responsables de construir un entorn de pau.
- No pot haver-hi pau on hi ha prejudicis i discriminació.

© UNICEF/UN50362

CONCEPTES CLAU

- Inclusió i exclusió
- Honestat emocional
- Estereotips i prejudicis
- Assertivitat
- Mediació
- Reconciliació
- Escalada de violència
- Cultura de pau
- Poder

Competències per a una comprensió global del problema

En Secundària podem completar el cicle d'aprenentatge: des del coneixement dels fenòmens relacionats amb la violència, la pau i la resolució de conflictes fins a l'avaluació de la nostra pròpia conducta, passant per la comprensió dels problemes, l'aplicació de solucions, en anàlisis de situacions o la síntesi i internacionalització de valors. En esta etapa no es tracta sols d'ensenyar més coses o més complexes, sinó de tancar el cercle de l'aprenentatge perquè siga significatiu i permeta al nostre alumnat continuar aprenent durant tota la vida.

CONEIXEMENTS

- Anàlisi de conflictes.
- Processos de mediació.
- Comprendre la interdependència entre individus i societats.
- Identificació de les dinàmiques d'un conflicte.
- Implicacions socials de la violència i impacte sobre la cultura.
- Víctimes, victimaris i victimització.
- Cultura de pau i ideologies que justifiquen la violència.
- El paper de la democràcia i la participació ciutadana en la protecció de la pau.
- Recuperació i reconstrucció: possibilitats i límits.

ACTITUDS

- Reconciliació.
- Responsabilitat social.
- Sentit de justícia i igualtat.
- Visió crítica dels estereotips.
- Interés per a aprofundir en el coneixement dels conflictes i evitar posicionaments del tipus "blanc o negre".
- Disposició a reflexionar sobre els estereotips i prejudicis propis.
- Visió crítica sobre els missatges dels mitjans de comunicació i la representació o l'explicació que ofereixen sobre la violència o el conflicte.

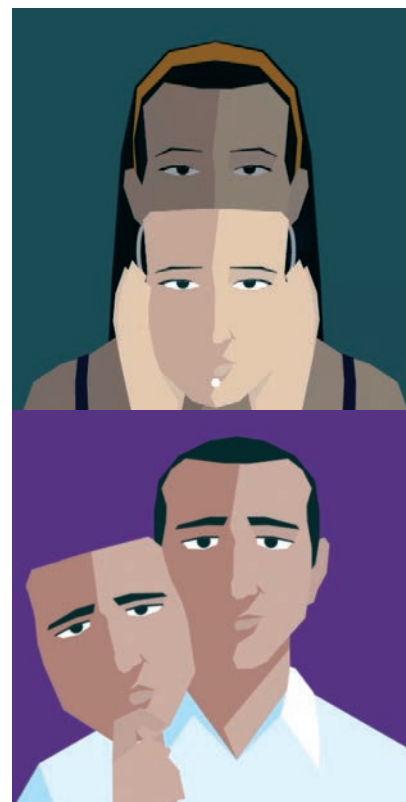

COMPETÈNCIES

- Pensament crític.
- Capacitat per a actuar independentment dels estereotips i prejudicis imperants.
- Resolució constructiva de conflictes.
- Prevenció de conflictes.
- Participació en la societat en nom de la pau.
- Capacitat de viure amb el canvi.
- Capacitat d'aplicar estratègies eficaces de resolució de conflictes en disputes alienes o en situacions que ens afecten personalment.
- Lideratge en la construcció d'entorns de pau.
- Organització de grups de suport entre iguals.

#EndViolence

Unix-te a la campanya mundial d'UNICEF per a posar fi a la violència. Celebra el Dia de la Infància al teu centre educatiu amb una vacuna per la pau i el bon tracte. Més informació, a les pàgines 10 i 11.

BEROOUND

ACTIVITAT PER A L'AULA

"Jo sóc jo"

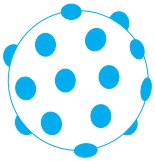

La cerca i l'autoafirmació de la identitat pròpia és una de les principals preocupacions dels adolescents. Malgrat tot, en este procés es poden veure temptats d'emprar estereotips o prejudicis a fi de tindre una visió més clara de si mateixos i de l'entorn. Estos estereotips, fins i tot els positius, poden ser alienants, alimentar la intolerància i enrarir el clima escolar. Este **vídeo** i l'activitat per a l'aula que l'acompanya proposen un repte important: atrevir-nos a llevar-nos les màscares quan ens relacionem amb els altres.

Pots accedir al vídeo i l'activitat didàctica ací: www.unicef.es/val/educa/biblioteca/jo-soc-jo-activitat-educacio-secundaria

LA VACUNA DEL BON TRACTE

La violència, com els virus, només produïx víctimes: quan esclata ens perjudica a tots. A més, igual com passa amb les epidèmies, val més prevenir que guarir. Este curs vos proposem una mobilització escolar en la qual elaborarem entre tots una vacuna de pau i bon tracte

amb què intentarem protegir tot el nostre entorn el 20 de novembre, Dia de la Infància. Atenció, que esta és una vacuna molt especial: és una vacuna que no es pren, es pensa. Descobrix-la!

PAS 1. Doneu forma al vostre violentovirus

El violentovirus no és un virus qualsevol: s'alimenta de les nostres pors, de manera que li podem donar la forma que reflectisca més bé allò que ens preocupa. A www.unicef.es/val/educa/bontracte teniu un PDF amb exemples de formes per al vostre virus monstruós. Deixeu volar la imaginació i afegiu-hi elements que els virus no acostumen a tindre: banyes, escates, urpes, ulls ferotges... per què no? També hi podeu incloure fotografies, dibuixos, retalls de premsa o paraules que reflectisquen les formes de violència que voleu eliminar de l'entorn. Un virus ferotge contra el qual val la pena treballar en equip!

PAS 2. Poseu-li nom

Ni Pep, ni Mercé, ni Ximo: el nom ha de ser terrorífic. Cada persona i cada grup és més vulnerable a un tipus de violentovirus. Hi ha algú que no aconsegueix expressar la seua opinió? Potser és que hi ha una epidèmia de *Silenciator terribilis*. Hi ha grups que se senten exclosos? Potser és un brot de *Discrimina excoentis*. Les xarxes socials s'han convertit en un espai desagradable? Pot ser un atac d'*Abusator digit*. No cal que seguïu la nomenclatura científica dels virus: el que compta és que trobeu les paraules que descriuen més bé allò que voleu que desaparega.

PAS 3. Aïlleu el virus

"Aïlleu" el vostre violentovirus en un mural i feu que n'ocupe el centre. Este mural serà la vostra placa de Petri on elaborareu la vacuna afegint-hi components. Recordeu que perquè la vacuna siga efectiva, el violentovirus no pot desaparèixer: ha de quedar envoltat de coses bones que el debiliten. Així, qui reba la vacuna podrà reconèixer-lo i pensar-hi.

www.unicef.es/val/educa/bontracte

PAS 4. Dissenyeu els components de la vacuna

Individualment o en grups, anem preparant les fitxes que descriuen els components necessaris per a fer front al nostre violentovirus.

Descrivim el component en cada fitxa (per exemple: "respecte", "amistat" o "escoltar"), els principis actius que conté, la posologia i les recomanacions d'ús. Enganxeu totes les fitxes al mural envoltant el violentovirus per tal de debilitar-lo.

BANG

PAS 6. El vostre manifest per la no-violència

Descarregueu el vostre manifest personalitzat amb els compromisos i les peticions que heu acordat i signeu-lo tots per tal de donar-li validesa. Podeu col·locar el manifest en un lloc visible de l'aula per recordar-lo i complir-lo durant tot el curs. També el podeu presentar a persones o institucions a qui heu fet peticions, com una manera de defensar el dret a la protecció contra la violència de tota la infància.

PAS 8. Que tothom conega la vostra vacuna!

Comuniqueu la vostra vacuna a tota la comunitat educativa: podeu fer-ne difusió a la ràdio del centre educatiu, al blog i les xarxes socials, o publicar la notícia a www.unicef.es/val/educa/blog. També podeu posar-vos en contacte amb els mitjans de comunicació del vostre municipi! Descobriu ací com ho podeu fer: www.unicef.es/val/educa/blog/difon-la-teua-activitat

PAS 7. Comencem la campanya de vacunació

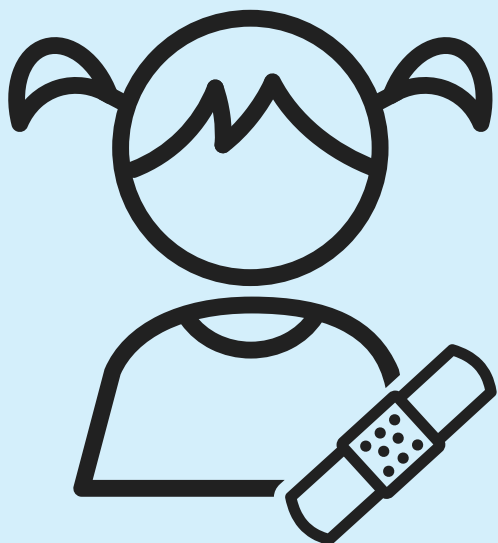
El 20 de novembre, Dia de la Infància, és un bon dia per a vacunar per la pau! Juntament amb el manifest, teniu les tiretes personalitzades amb el nom de la vostra vacuna que podreu repartir entre totes les persones que aneu vacunant. Recordeu que esta vacuna no es pren ni s'injecta, sinó que es pensa: el més important de la campanya és explicar als qui la reben quin és el nostre violentovirus i quina fórmula de pau heu dissenyat a fi de fer-lo desaparèixer.

ENTORNS PROTECTORS I PERSONES CONSCIENTS: CONSTRUIR CULTURA DE PAU

La comunitat educativa té un repte important: visibilitzar que les diverses manifestacions de la violència són un problema que impeditx que l'escola siga l'espai protector que desitgem, un lloc on tots els membres facen real el dret a l'educació i assolisquen el més alt dels seus potencials. Només si fem visible la violència tindrem la capacitat d'actuar.

Ens hem d'acostar a la violència tenint en compte tres aspectes clau: la vulneració de drets que patixen les víctimes, el dany psicològic que carregaran i la configuració de les relacions i d'abús de poder que la desencadenen. La prevenció de la violència passa pel foment de vincles afectius segurs i sans en què l'afecte estiga vinculat a l'ètica de la cura i al reconeixement de l'altre com a subjecte de drets (Horno, P; Ferreres, A. (2017). *Los municipios ante la violencia entre niños, niñas y adolescentes*, UNICEF Comité Español).

Cal que elevem el nivell d'atenció i de consciència a fi de detectar les actituds, les conductes i els contravalors que fan perviure la violència i contrarestar-los amb mesures educatives. Dos exemples com a mostra: la intolerància i la violència als mitjans de comunicació.

Detectar els símptomes de la intolerància en l'entorn

Si parem atenció a estes conductes en el centre educatiu, podem tallar de soca-rel situacions com l'assetjament escolar abans que es convertisquen en un problema. La clau de la prevenció és observar l'entorn per a poder actuar:

- La manera de parlar: el llenguatge denigrant, despectiu o excoient respecte d'altres és un indicador clau. No s'ha de permetre menysprear, degradar o deshumanitzar altres grups dins del centre educatiu (les noies, els gitanos, els immigrants, el col·lectiu LGBTI, els menuts...).
- L'ús d'estereotips despectius envers altres grups i els prejudicis.
- Les burles i les bromes de mal gust.
- L'acusació de víctimes propiciatòries o "caps de turc".
- La discriminació en les activitats i els jocs.
- L'ostracisme o "fer el buit".
- L'assetjament i la intimidació.
- La profanació de símbols i la ridiculització de les creences religioses.
- L'expulsió del grup, l'exclusió i la segregació.

Basat en: Reardon, B. A., *La tolerancia: umbral de la paz*. Santillana i UNESCO, 1999.

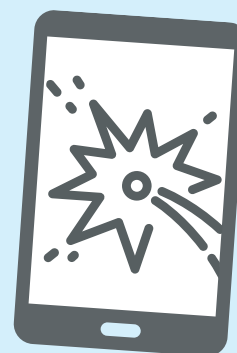
Efectes de la violència en els mitjans de comunicació

L'efecte de la violència en els mitjans de comunicació sobre els infants és un aspecte controvertit sobre el qual no hi ha una resposta única i clara. Malgrat això, sí que hi ha proves sobre els principals efectes emocionals, cognitius i conductuals de l'exposició habitual en la infància a representacions de la violència:

Dessensibilització: és un efecte emocional amb funció adaptativa. Com més ens exposem a la violència, més poc ens afecta emocionalment i s'altera la capacitat de regular les emocions segons la gravetat de la violència que percebem.

Efecte del cultiu: és una conseqüència cognitiva. Quan els mitjans se centren a exposar la violència poden provocar la sensació errònia que el món és un lloc molt insegur i ple de perills, cosa que fomenta pors i inseguretats en els menors i tendències sobreprotectores en els adults.

Modelatge: és un efecte conductual, ja que les persones tenim la capacitat d'aprendre conductes per observació de models, siguin reals o de ficció. En el modelatge hi influïxen algunes variables de la situació, per la qual cosa en els continguts violents que consumixen infants i adolescents cal parar atenció especial a algunes claus narratives. Descobrix-les ací: www.unicef.es/val/educa/blog/difon-la-teua-activitat

Adaptat d'Iborra, I.: Cómo informar sobre infancia y violencia. Centro Reina Sofía, 2007.

Atenció!: violències invisibles

el tipus de violència que associem a les baralles, els homicidis, les guerres o els maltractaments. No

obstant això, a vegades les arrels d'estes agressions radiquen en formes de violència invisibles, culturals i

acceptades socialment que són el caldo de cultiu per a esclats de violència física. Un exemple, cada vegada més reconegut per la societat, és el de la violència de gènere, que va culturalment vinculada a la discriminació de la dona. Si no eduquem els infants en una igualtat real, en la creença que no hi ha diferències quant a les capacitats, actituds, opcions, possibilitats i drets, tinguen el sexe, la religió, la ideologia, el color de pell o l'orientació que tinguen, no aconseguirem frenar les xifres preocupants de dolor i mort que el sexisme, la xenofòbia, l'homofòbia i altres formes de

Posar paraules a la violència ens ajuda a identificar-la: descobreix en el glossari termes relacionats amb la violència: www.unicef.es/val/educa/biblioteca/glosari-pau-no-violencia

Reflexió: eduquem en una cultura de violència?

En la nostra societat rebutgem formalment la violència, però hi ha una contradicció clara, perquè continuem veient la resposta violenta als conflictes com una cosa natural, normal o, si més no, inevitable. Quan ens enfrontem a la violència no acostumem a centrar-nos en la prevenció sinó en el càstig, que, encara que estiga justificat, és en si mateix una forma de violència. **Quan en l'educació hi ha contradiccions entre els objectius i les pràctiques educatives, l'alumnat pot arribar a aprendre coses diferents de les que esperàvem.**

Sabem identificar les diverses formes de violència i agressió? Podríem posar-ne exemples de l'entorn pròxim?

Com es poden identificar les formes de violència i agressió

Per la naturalesa:	☐ física	☐ verbal	☐ relacional
Per l'objectiu:	☐ hostil	☐ instrumental	
Per la causa:	☐ reactiva	☐ proactiva	
Per la planificació:	☐ impulsiva	☐ premeditada	
Pels efectes:	☐ directa	☐ indirecta	
Pel mode d'acció:	☐ activa	☐ passiva	
Per la visibilitat:	☐ oberta	☐ encoberta	
Pels motius:	☐ legítima	☐ il·legítima	
Pels efectes en el temps:	☐ immediata	☐ diferida	
Pel desencadenant:	☐ persona	☐ situació	
Per l'extensió del dany:	☐ enfocada	☐ col·lateral	

CAP A UN CENTRE EDUCATIU LLIURE DE VIOLÈNCIA: EL MARC DE DRETS DE LA INFÀNCIA

La Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix que tots els infants i adolescents tenen dret a estar lliures de qualsevol forma de violència. Este dret comporta un seguit d'obligacions per als adults en el tracte diari amb els infants i també una responsabilitat per als infants mateixos. Educar en esta responsabilitat és un requisit de l'educació en drets d'infància i ciutadania global, i per als centres educatius representa una tasca doble: d'una banda, l'obligació legal que les escoles

siguen espais lliures de violència i riscos per a la infància; i de l'altra, la responsabilitat educativa de promoure didàctiques i models de convivència que fomenten la pau.

Com afrontem este repte des del centre educatiu? Et fem una proposta d'anàlisi que comprén quatre aspectes clau i tres graus de generalitat: des del punt més concret fins al més estratègic.

ÀREA D'INTERVENCIÓ

Individual. Assumix que calen canvis en les actituds, conductes i competències de cada persona per a assolir la pau.

Comunitària. Proposa la participació de tota la comunitat educativa a fi d'afavorir un entorn de convivència que permeta el desenvolupament de cada persona.

Social. Assumix que les transformacions estructurals i en l'entorn són tan necessàries com les dimensions individual i comunitària de la pau.

ÀMBIT

Aula. Emfatitza aprenentatges per a la resolució de conflictes, l'educació en valors o el treball en equip.

PEC. Considera que l'activitat a l'aula és necessària, però no suficient, per a aconseguir una educació integral en la no-violència. Els elements d'organització escolar i el compromís de tota la comunitat educativa són imprescindibles per a assolir esta classe d'educació.

Política educativa. Emfatitza l'equitat en l'educació en termes d'accés, qualitat, redistribució de recursos, resultats o mètodes d'ensenyament-aprenentatge.

ENFOCAMENT

Curricular. Tracta els conflictes i les guerres del passat i els actuals en els continguts educatius, i proposa una reflexió sobre les causes i conseqüències.

Axiològic. Analitza els contravalors subjacents en les conductes violentes per a poder fomentar valors basats en el respecte dels drets humans, la pau i la ciutadania global.

Crític. Es basa en una perspectiva de justícia social per a buscar equitat de les parts en conflicte en la presa de decisions, per a fomentar el reconeixement de diverses identitats i per a reconciliar les diverses percepcions d'injustícia.

ESTRUCTURA

Infraestructural. Se centra en les infraestructures escolars: la seguretat, l'adequació als diversos grups, les garanties d'accés de tots els estudiants...

Estructural. El centre educatiu és la base en què es fonamenten els processos educatius que permeten construir una convivència pacífica dins del centre i amb l'entorn comunitari pròxim.

Supraestructural. Para atenció a les estructures socials en què se situa l'escola.

La roda del malentès: **Atura-la!**

El malentès és la base de molts conflictes entre persones, entre grups i fins i tot entre països. Cal conèixer el cicle de percepcions i conductes que es produïx en un malentès si el volem evitar o frenar. Quan ajudem el nostre alumnat a desenvolupar esta competència, els donem una eina poderosa per a comunicar-se, negociar i intermediar de manera pacífica.

Com ensenya un docent que educa per a la pau?

- Mesura l'impacte que té com a model d'actuació (*role model*)
- Aprén i empra tècniques apropiades per a promoure relacions pacífiques i per a solucionar conflictes
- Fomenta respostes creatives a la solució de problemes
- Proposa activitats cooperatives i motivadores que fomenten els assoliments personals i la iniciativa, en lloc de comportaments agressius i molt competitius.
- Anima els estudiants i les famílies a participar en l'adopció de decisions i en la planificació de programes
- Se servix de recursos de la comunitat per a desplegar programes d'aprenentatge i és sensible a les necessitats i percepcions de la comunitat.
- Suscita la reflexió crítica, valora els punts de vista diferents i, alhora, es manté vigilant respecte de la seua pròpia posició sobre els assumptes controvertits.
- Valora la diversitat cultural i proporciona oportunitats d'entendre i d'experimentar les diferències culturals.

Més informació: J. Buckland, A. Jones i Y. Duncan: *Peace education: the Aotearoa/New Zealand way*, Teaching Resource Centre, Auckland, College of Education, 1989.

© UNICEF/UN0219181/Bell

Els nivells de solució de conflictes

Gestionar un conflicte no és igual que resoldre'l, ni reaccionar a un conflicte és igual que preveure'l i poder-lo prevenir proactivament. Conèixer la jerarquia de mètodes disponibles davant d'un conflicte ens ajuda a entendre millor per què algunes solucions són més ràpides i d'altres són més duradores.

LA FORÇA	Solucionar un conflicte per la força és per si mateix una forma de violència, perquè l'opinió d'una de les parts s'imposa a l'altra. Estos mètodes de resolució de conflictes se situen en el nivell més baix de solució.	Dos grups discuteixen per l'ús d'una part del pati i "guanya" el grup més fort o de més edat.
LA SENTÈNCIA	En estos mètodes, una tercera persona fora de les dues parts en conflicte és qui decidix la resolució, a vegades basant-se en un sistema legal o normatiu.	Un mestre o la directora del centre prenen una decisió, per a la qual cosa fan servir el poder coercitiu i la capacitat que tenen d'obligar les parts a complir la sentència.
L'ARBITRATGE	En els mètodes d'arbitratge, les dues parts acorden escollir algú que arbitre entre elles i acaten la decisió presa.	Els dos grups decidixen demanar l'opinió d'algú que és neutral i n'accepten la decisió tot i que no hi estiguen d'acord.
LA NEGOCIACIÓ	Les dues parts participen en la solució de les seues diferències. Tanmateix, la resolució sovint depén del poder real o simbòlic d'una de les parts, que té avantatge.	Els dos grups es posen d'acord per a votar, i guanya el grup més nombrós.
LA MEDIACIÓ	La mediació és una negociació facilitada. Qui actua de mediador o mitjancer en el conflicte no el jutja, només en facilita la resolució d'acord amb la voluntat de les parts.	Un grup d'alumnes o mediadors guia els dos grups en la negociació, aportant-los tècniques i idees, perquè siga justa i equitativa.
LA RESOLUCIÓ	La resolució aconsegueix que les relacions canvien de manera constructiva. Això no vol dir que totes les emocions s'hagen resolt, però el problema en sí queda resolt.	Mitjançant la mediació anterior, els grups en conflicte creen una sèrie de normes i pautes que caldrà seguir en situacions posteriors.
LA RECONCILIACIÓ	La reconciliació es produïx quan s'assolix una solució duradora, solució que no té signes de ressentiment, i hi ha una solució de guanyar-guanyar, de manera que les dues parts se senten optimistes pel que fa al resultat.	Els dos grups arriben a entendre la postura de l'altra part i s'ofereixen a aportar més vies de solució que les acceptades formalment.
LA TRANSFORMACIÓ	És el nivell més alt de participació mútua. La solució del conflicte partix d'una decisió conscient de les dues parts per a bastir relacions noves i millors.	El conflicte ha servit per solucionar altres problemes de convivència, o es pot transferir a altres situacions.

En cerca de la solució real!

Perquè les solucions d'un problema funcionen i siguin duradores ens podem guiar per estes característiques. **Tota solució ha de ser:**

Realista **E**fectiva **A**ceptable **L**ògica

La pau és l'equilibri: eduquem en l'assertivitat

Com a docents, hem d'estar preparats per a detectar les conductes que ens alerten de processos que poden desfermar violència. A vegades podem confondre l'agressivitat amb lideratge o independència, i la submissió amb amabilitat o disciplina, sense adonar-nos que és en el punt mitjà, l'assertivitat, en què la convivència pacífica i respectuosa dels drets dels altres és possible.

Guia ràpida per a mediadors: Sis passos per a la solució de problemes

1. Què vols aconseguir? Les dues parts en conflicte haurien de poder dir el que volen sense pensar en culpes ni acusacions.

2. Quin és el problema? Les dues parts han d'arribar a un acord sobre quin és exactament el problema. Si discuteixen sobre coses diferents o sobre diversos aspectes d'una mateixa cosa, és impossible que arriben a un acord.

3. Quantes solucions hi ha? Cal que les dues parts proposen tantes solucions com puguin a fi de trobar la millor i que no s'aferren a la primera que aparega.

4. Et sembla bé esta solució? Les dues parts han d'analitzar les possibles solucions i descartar les que siguin inacceptables per a una de les dues.

5. Quina seria la millor solució? Després d'analitzar els pros i contres, les dues parts acorden quina seria la solució més bona per a totes dues.

6. S'ha solucionat el problema? Al cap d'un cert temps, verifiquen que la solució adoptada funciona com cal.

PREGUNTES CLAU

Els cinc conceptes clau de l'educació per al desenvolupament ens poden ajudar a fomentar reflexions que canvien el nostre punt de vista sobre la no-violència.

Justícia social

- La injustícia produïx violència o la violència produïx injustícia?
- Què és la violència estructural? Com s'hi pot posar fi?
- Quina diferència hi ha entre ser just i ser justicier?
- És més important prevenir la violència o castigar-la?
- És vàlid combatre la violència amb violència?
- Quan creus que la violència és legítima?

Interdependència

- Com aturaries una escalada de violència?
- Els conflictes armats i les guerres en altres països ens afecten?
- Quins efectes econòmics, socials i polítics pot tindre una guerra?
- Qui es beneficia de les guerres?

Imatges i percepcions

- Quina imatge tenim de la gent violenta?
- Quina imatge tenim dels pacifistes?
- Creus que hi ha un "terme mitjà" de violència adequat?
- Com influïxen els estereotips socials en la justificació de la violència?

Resolució de conflictes

- Quins conflictes d'interessos creus que provoquen les escalades de violència?
- Quin paper creus que tenen les emocions en la resolució pacífica o violenta de conflictes?
- En què s'assemblen i en què es diferencien les guerres dels conflictes del teu entorn?
- Trobes que pareix més fàcil solucionar les guerres que ocorren lluny que no els petits conflictes pròxims?
- Creus que es pot arribar a acords que beneficïen a tothom? Com ho faries?

Canvi i futur

- Què creus que afaïçona més la història: les guerres o els descobriments científics, l'art i el desenvolupament humà?
- Com voldries que s'escriguera la història del futur: amb guerres o amb avanços científics i culturals?
- Elimina una guerra del passat: com seria el present? Creus que seria pitjor?
- Elimina una guerra del present: com esperes que siga el futur?
- Quins futurs alternatius se t'acuden en un món sense violència ni guerres?

#EndViolence

MIL MILIONS

d'infants van patir violència física, sexual o psicològica l'any 2017

L'**homicidi** és una de les cinc principals causes de defunció entre els adolescents

El **80%** de les víctimes d'homicidi són infants de sexe masculí

1 de cada 4 infants patix maltractaments físics

Quasi **1 de cada 5** xiquetes patix abús sexual

ELS CONFLICTES OBLIDATS I LA PAU EN L'OBLIT

A vegades sembla que **una gran part de la història del món és la història de les guerres** que hi ha hagut. Si pensem en una època determinada del passat, en recordem els imperis, les batalles, les revolucions, els acords i tractats que van anar donant forma als països que coneixem actualment. **Les societats més pacífiques o les que han participat en menys conflictes bèl·lics són menys protagonistes de la història.**

I què passa amb el present? Si bé una gran part de les notícies mostren situacions de conflicte polític o de diferents formes de violència, no pareix que hi haja gaires notícies sobre guerres. ¿Això vol dir que podem assumir que “la manca de notícies són bones notícies”? Per desgràcia, no: **a hores d'ara hi ha guerres i conflictes armats dels quals la majoria de la gent no en sap res**; no apareixen a les notícies ni apareixeran als llibres d'història. Reben el nom de “conflictes oblidats”. Que estos conflictes siguin oblidats pels noticiaris arreu del món no vol dir que ho siguin per les organitzacions humanitàries. Així, per exemple, **UNICEF duu a terme programes d'emergència a tots els països afectats actualment per conflictes armats.**

REGIÓ DEL SAHEL

Diversos països del Sahel estan afectats per la violència del grup terrorista Boko Haram. Només a la zona del llac Txad hi ha més de 2,5 milions de persones desplaçades o refugiades per la violència. UNICEF ha reforçat els seus programes en països com el Níger, Nigèria, el Txad, Mali i Burkina Faso a fi d'atendre les necessitats dels milions d'infants afectats per esta crisi.

© UNICEF/Chad/2017/Bahaji

© UNICEF

REPÚBLICA CENTREAFRICANA

Després d'uns quants anys de conflicte, la violència i el desplaçament de població a la República Centreafricana deixen cicatrius emocionals i psicològiques en la infància del país que són difícils de guarir. UNICEF, en el marc dels seus programes d'emergència, treballa en la creació d'espais segurs per a infants i adolescents on puguin superar els traumes.

SÍRIA

UNICEF treballa per la infància de Síria, tant dins del país com en la protecció dels milions d'infants que han fugit de Síria i ara viuen com a refugiats als països veïns o a Europa.

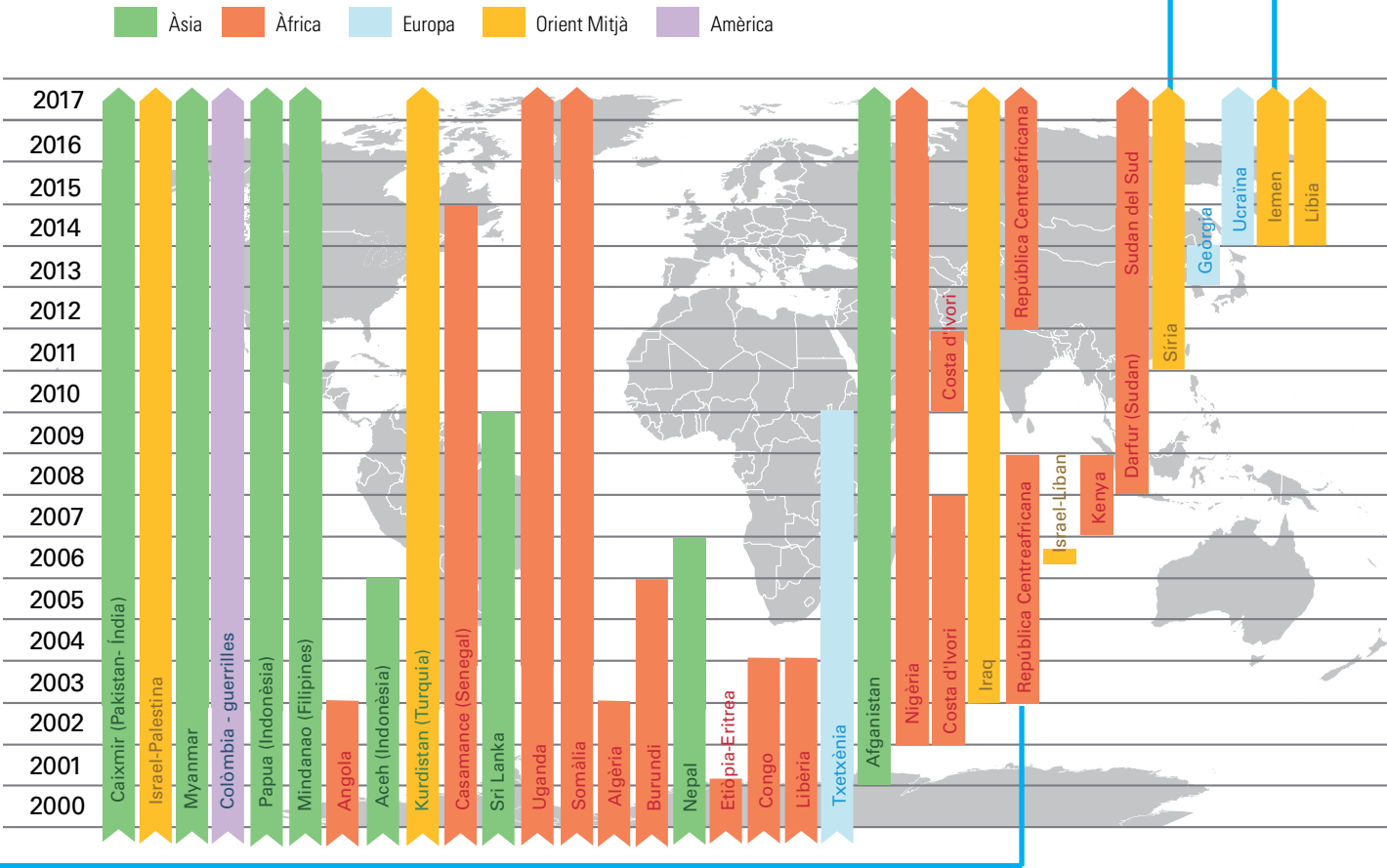
© UNICEF/UN045739/Al-Issa

© UNICEF/UN0188072/Fuad

IEMEN

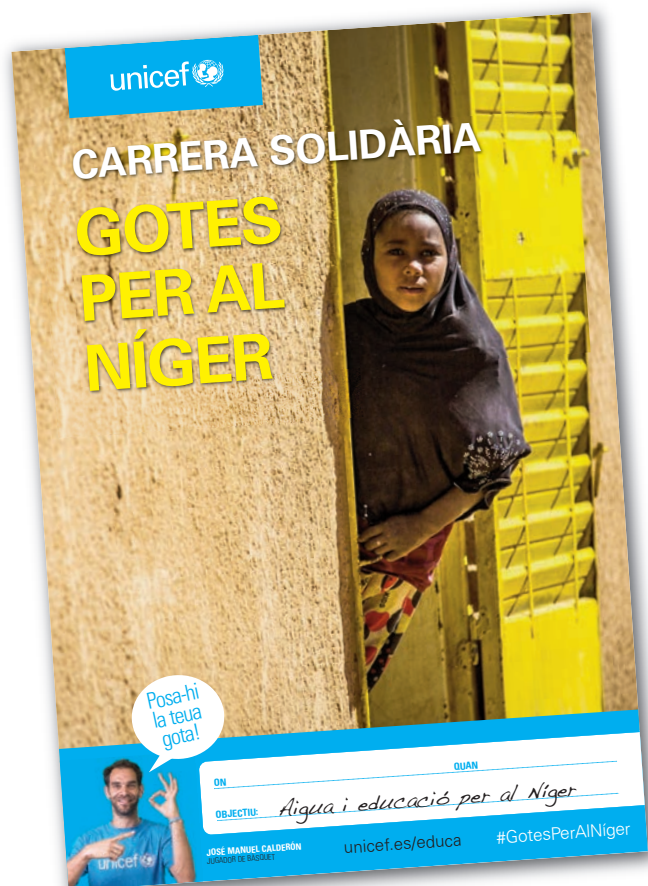
El Iemen està en guerra des del 2015, i malgrat això, a penes hi ha notícies sobre els orígens, el desenvolupament i les conseqüències del conflicte. Més de tres milions d'infants hi han nascut des que van començar les hostilitats, i l'educació de més de 4,5 milions d'estudiants està en perill greu. UNICEF actua arreu del país per poder fer arribar a la infància ajuda d'emergència en salut, nutrició, aigua, higiene i sanejament, protecció i educació.

Quan va començar el segle XXI, ja feia anys que diverses guerres assolaven la vida de milers de persones. En les primeres dècades d'este mil·lenni les coses no han millorat i diversos conflictes armats, insurreccions, guerrilles i crisis diplomàtiques arruïnen la vida de milions d'infants, ja que els roben casa, família, drets i la mateixa infància. En el gràfic següent pots veure alguns dels conflictes d'este segle. N'hi ha que són més coneguts que d'altres.

GOTES PER AL NÍGER

Des del curs 2008-2009, les carreres de gotes han agermanat tota classe de centres educatius per un objectiu comú: fer realitat els drets de la infància al Níger per mitjà de l'aigua. Moltes gràcies a tots els qui han organitzat una carrera, i l'enhorabona pels èxits aconseguits!

Organitza una carrera de Gotes per al Níger al teu centre educatiu i ajuda UNICEF a continuar desplegant programes que permeten a la infància nigerina veure aconplerts els seus drets. Cada gota compta!

POSA-HI LA TEUA GOTA!

Participa en les carreres 2018-2019: sol·licita els dorsals per al teu centre a www.unicef.es/val/educa/gotes-niger

El dret a l'educació

Mariama Mamane és un exemple de la diferència que marca l'accés a l'educació. Esta enginyera nigerina de 27 anys actualment investiga solucions per a netejar el riu Níger de la plaga que representa el jacint d'aigua, alhora que aconsegueix produir fertilitzant natural i energia sostenible. UNICEF desplega projectes per a eliminar la bretxa de gènere que encara hi ha en l'educació al Níger, especialment a partir de l'educació secundària. L'accés a l'aigua i el sanejament a les escoles és clau per a aconseguir-ho.

NOVA TEMPORADA

LES AVENTURES DE FREDO FOX

Descobrix en la nova temporada de *Les aventures de Fredo Fox* tot el que es pot fer des de l'aula pels drets d'altres infants. Fredo ha pogut entrevistar persones expertes en mediació, solidaritat, cooperació, drets de la infància i Agenda 2030. I n'hi ha poques que tinguen més de 18 anys!

Estos vídeos van plens de bones idees que poden motivar el teu alumnat a avançar en projectes com ara la creació d'una aula solidària, treballar els objectius de desenvolupament sostenible per mitjà de les emocions, o la formació d'equips de mediació entre iguals. També hi trobaràs idees per a docents: t'animem a participar en la lliçó més llarga del món!

Pots veure tant esta temporada de les aventures de Fredo Fox com les anteriors a unicef.es/educa/fredo-fox No te les perdes!

PUBLICACIONS D'EDUCACIÓ EN DRETS I CIUTADANIA GLOBAL

QUADERN DE PROTECCIÓ. Educar per a la no-violència sols és realment possible si hem sigut capaços de convertir el nostre centre educatiu en un veritable entorn protector per a la infància. Esta guia oferix claus per a quatre problemes de protecció que pot patir el nostre alumnat: l'assetjament, el maltractament, l'abús sexual i els riscos per Internet, i propugna la prevenció i la detecció precoç. El quadern inclou, a més a més, orientació per a elaborar protocols d'actuació contra estes formes de violència.

www.unicef.es/educa/biblioteca/cuaderno-de-proteccion-infantil

QUADERN DE PARTICIPACIÓ. La participació de tota la comunitat escolar en les decisions, incloent-hi els estudiants, no sols millora la convivència, sinó molts altres aspectes clau del dia a dia del centre. Gràcies al compromís del centre educatiu amb la participació, l'escola es converteix en una petita ciutat democràtica que funciona de manera eficaç i eficient, i que gaudix de cohesió social entre iguals i entre les diverses generacions que hi conviuen.

www.unicef.es/educa/biblioteca/cuaderno-de-participacion-infantil

QUADERN D'INTEGRACIÓ CURRICULAR. Una de les responsabilitats derivades de la Convenció sobre els Drets de l'Infant és fer que tots els infants i adolescents coneixen i entenguin els seus drets, perquè els puguin exercir i defensar. Este quadern oferix guies i idees per a introduir els drets de la infància en el currículum, no sols com un contingut puntual, sinó com una manera d'aprendre i desenvolupar el potencial màxim del nostre alumnat.

www.unicef.es/educa/biblioteca/guia-integracion-curricular-educacion-derechos-infancia

GUIA D'AUTOAVALUACIÓ D'EDUCACIÓ EN DRETS. Esta guia permet que els centres educatius posen en marxa un procés d'autoavaluació i diagnòstic inicial en grup sobre alguns aspectes clau de la implementació dels drets de la infància en l'àmbit escolar. L'objectiu de l'autoavaluació és fer un exercici de reflexió sobre les polítiques i pràctiques que es duen a terme a l'escola o institut que servisca com a base per a un projecte integral d'educació en drets.

www.unicef.es/educa/biblioteca/guia-autoevaluacion-educacion-derechos-infancia

¿El teu centre té un projecte d'educació en drets i t'agradaria que poguera obtenir el reconeixement d'UNICEF? Coneix els centres que ja l'han obtingut i informa't sobre la presentació de la candidatura a la convocatòria del pròxim curs ací: www.unicef.es/educa/centros-referentes

CREC: CREIX, RESPONSABILITZAT I CREA. Este manual d'educació en drets resumix diverses claus per a posar en marxa un pla de promoció de drets de la infància al centre escolar. L'objectiu general del programa és impulsar que els estudiants de segon cicle d'Educació Primària i d'Educació Secundària puguin reconèixer els drets de la infància com a propis i promoure els seus drets com a agents actius de la seua comunitat.

www.unicef.es/educa/biblioteca/crec-programa-promocion-derechos-infancia

L'ABÚS SEXUAL INFANTIL QUEDA FORA DE JOC

L'abús sexual infantil és un problema molt greu que afecta infants i adolescents de totes les edats. És responsabilitat de tots els adults prevenir-lo també des de l'àmbit de l'esport. Esta campanya vol proporcionar eines de prevenció i detecció eficaces amb els infants i adolescents amb qui es treballa en l'esport. És una de les vulneracions dels drets més greus que pot haver-hi. Este abús posa en evidència que l'entorn que hauria d'haver sigut protector ha fallat, i per això és tan important una actuació eficaç a fi de prevenir-lo o detectar-lo tan prompte com aparega.

"L'abús infantil queda fora de joc" consta de cinc guies per a diverses audiències amb el mateix objectiu comú: detectar i prevenir l'abús en l'esport mitjançant la sensibilització i la formació i informació a educadors, entrenadors i personal dedicat a la gestió d'instal·lacions esportives (i per mitjà d'ells, als infants). UNICEF ha col·laborat en l'elaboració d'estes guies que formen part de la campanya "L'abús sexual infantil queda fora de joc" del Consell Superior d'Esports.

<https://www.unicef.es/educa/biblioteca/abuso-sexual-infantil-fuera-de-juego>

CONEIXES EL CONSELL D'INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA DEL TEU MUNICIPI?

Cada vegada hi ha més municipis que disposen d'un consell de participació infantil i adolescent que parla alt i clar sobre les qüestions que afecten els infants i adolescents de la localitat. Estos consells de participació són espais protagonitzats per infants on es reuneixen regularment a fi de tractar les qüestions que els preocupen i proposar solucions de millora de l'entorn.

Descobrix si el teu municipi en té un i si algun estudiant del centre educatiu hi participa o li agradaria fer-ho. Vos animem a establir un vincle entre el centre i l'òrgan de partici-

pació del vostre municipi! A més, tots els continguts i activitats proposats en la guia es poden treballar en les sessions amb el consell d'infància, perquè les propostes i els resultats de les activitats es puguin compartir amb l'ajuntament i, amb el temps, descobrir una cosa molt important: poder veure el recorregut de les idees que proposen els joves i el possible impacte que poden tindre en les polítiques municipals. L'opinió dels infants és fonamental per a construir una ciutadania activa! Vos animem a participar en el consell del vostre municipi!

www.ciudadesamigas.org

ELS MUNICIPIS I LA VIOLÈNCIA ENTRE INFANTS I ADOLESCENTS

Esta guia té l'objectiu de fer visible la violència entre els infants i adolescents com un problema social de la comunitat que no es limita sols a l'àmbit escolar i les famílies afectades. Només amb una intervenció coordinada dels agents socials, treballant en xarxa, es pot actuar contra la violència entre infants i adolescents en qualsevol forma i àmbit.

ciudadesamigas.org/documento/los-municipios-ante-la-violencia-ninos-ninas-adolescentes/

Edició

UNICEF Comité Español
www.unicef.es/educa

Disseny gràfic

Rex Media SL

Adaptació valenciana:

Rafel Moreno

ISBN: 978-84-948540-2-6

Els materials educatius, els recursos i les activitats sobre drets d'infància, desenvolupament sostenible i ciutadania global formen part de l'acció en educació en drets i ciutadania global d'UNICEF Comité Español. Els fets i les opinions que es mostren ací no representen necessàriament el punt de vista d'UNICEF.

Els mapes que apareixen en esta publicació estan estilitzats i no estan fets a escala. No reflectixen la posició d'UNICEF sobre la situació legal de cap zona o país, ni sobre la delimitació de fronteres.

Este material s'ha produït en el marc del conveni amb l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (AECID): "Promoure el compromís social amb el desenvolupament i els drets de la infància des del sistema educatiu espanyol". El contingut d'esta publicació no reflectix necessàriament l'opinió de l'AECID.

FOTO DE PORTADA: Lera, de 10 anys, mira a la càmera des del pupitre en una escola de Marinka, Ucraïna. La guerra ha afectat greument la vida escolar, interrompuda sovint per bombardejos i llargues visites al refugi que el centre educatiu ha habilitat al soterrani. També ha afectat el dret al joc: "No podem jugar al pati des que un dia un xiquet rebé un tret al braç en l'hora d'esbarjo". La violència de tota mena limita els drets dels infants, cosa que dificulta el seu desenvolupament i els resta potencial.

UNICEF actua als indrets més durs del món a fi d'arribar als infants i adolescents més desfavorits i protegir els drets de tota la infància a tot arreu. Present a 190 països i territoris, maldem per ajudar els infants a sobreviure, prosperar i desenvolupar el seu potencial, des de la primera infància fins a l'adolescència. I no ens rendim mai. La tasca d'UNICEF es finança íntegrament per mitjà de contribucions voluntàries de milions de persones arreu del món i dels nostres aliats en governs, societat civil i sector privat.

Les il·lustracions de les pàgines 10 i 11 s'han fet a partir d'originals disponibles a Freepik, Smashicon, Pixel Perfect i Turkkub i imatges de domini públic i d'UNICEF (© UNICEF / UN033525 / Masri).

CONCURS:

unicef

CÒMICS DE

SUPERHEROIS
A L'ESCOLA

1 DE SETEMBRE - 21 D'OCTUBRE

Informa-te'n: www.unicef.es/val/educa/concurs-comic-superherois

unicef.es/educa

FINANÇAMENT:

ENTITATS COL·LABORADORES:

